

TELLING VAN HET AANTAL BROEDPAREN VAN DE
WULP IN HET STAPHORSTERVELD IN 1980

Jules Philippona

INLEIDING

Het Staphorsterveld is een groot graslandgebied in de gemeente Staphorst tussen Meppel, Staphorst, Rouveen, Lichtmis, Hasselt, Zwartsluis en Meppel. Een groot deel van het gebied is tamelijk open met hier en daar wat bomen langs de wegen en enige kleine bospercelen, resten van vroegere eendenkooien. Het open landschap meet ongeveer 4100 ha. Verder behoren enige complexen van het gesloten landschapstype* tot het gebied. Dat zijn Olde Maten in het westen (900 ha.), Hasselter Stadsgaten in het zuiden (39 ha.) en het gebied tussen Meppel en Staphorst ten westen van de rijksweg Zwolle-Meppel (400 ha.). Het totaal oppervlak is dus omstreeks 5.450 ha.

De bodem van het Staphorsterveld bestaat hoofdzakelijk uit laagveen, de oostelijke zone die iets hoger ligt, heeft een bodem van dekzand. Daarop liggen de streekdorpen Staphorst en Rouveen.

Oorspronkelijk heeft het gebied voor een groot deel bestaan uit bloemrijke onbemeste hooilanden. Daarvan vormt het reservaat de Veerslootlanden een fraai restant.

Door het gebied lopen vrij veel wegen, waarvan enige zijn geasfalteerd ten dienste o.a. van doorgaand verkeer. De andere wegen zijn of met klinkers bestraat of zijn nog onverhard. Deze worden vooral gebruikt door het plaatselijke landbouwverkeer.

De oppervlakten die door de wegen worden omsloten verschillen in grootte veelal van 50 tot 150 ha. In Olde Maten bevindt zich echter een gebied van 400 ha. dat niet door wegen wordt doorkruist. Het Staphorsterveld is naar verhouding een bijzonder rustig gebied, wat voor een deel te verklaren is doordat het aantal boerderijen klein is. De grondgebruikers wonen voornamelijk in de genoemde streekdorpen.

In 1980 werden in het overgrote deel van het Staphorsterveld op verschillende data de in het gebied broedende wulpen geteld. De tellingen zijn vanaf de wegen gedaan; enige trajekten zijn twee of zelfs drie keer geteld. Hoewel de territoria vooral werden bepaald aan de hand van de baltsende mannetjes, zijn ook de niet baltsende vogels opgetekend. Vermoedelijk ontstond zo een redelijk betrouwbaar beeld van de verspreiding en van het aantal broedparen (zie tabel 1).

De wulp was vroeger vooral broedvogel van heiden en duinen. Door de ontginningen kromp het broedareaal op de heidevelden sterk in. Sindsdien is het aantal broedparen op grasland geleidelijk toegenomen.

Het onderzoek zal voortgezet worden en zo mogelijk worden uitgebreid tot alle soorten weidevogels. Het vastleggen van gegevens over de natuurwaarden van het Staphorsterveld is o.a. van belang,

*) Smalle kavels met langs de grenzen struiken en bomen (vooral elzen)

Tabel 1: Aantal wulpen in het Staphorsterveld in 1980.

Landschaps- type:	oppervlakte	aantal paar	aantal paar per 100 ha.
gesloten landschap	1350 ha.	30	2,2 ¹⁾
open landschap	4100 ha.	68	1,7
TOTAAL	5450 ha.	98	1,8

1) de paren in het gesloten landschap waren als volgt verdeeld:
Olde Maten: 23 paar; Hasselter Stadsgaten: 1 paar;
Staphorst-Meppel: 6 paar.

Veerslootlanden - Staphorsterveld - april 1980

omdat voor een groot deel van het gebied een ruilverkaveling is aangevraagd.

RESULTAAT

Op de teldata (8 maart en 5, 8, 10, 11, 15 en 30 april) is steeds een deel van het Staphorsterveld gecontroleerd. Tijdens de telling van 8 maart waren al veel wulpen in het telgebied aanwezig. Het traject van deze telling is in april voor de zekerheid nog eens herhaald. Het resultaat van de tellingen is in tabel 1 te zien.

In de literatuur is het broeden van de wulp in Noordwest-Overijssel sinds jaren bekend. Braaksma (1960) vermeldt voor het Staphorsterveld totaal 90 paar, waarvan merkwaardig genoeg 80 in het noordelijk deel.

De dichtheid aan broedparen die in 1980 in het Staphorsterveld werd gevonden (1,8) ligt onder enige waarden die in de literatuur zijn vermeld:
Op grasland in Noordwest-Overijssel: 5 tot 10 paar per 100 ha. (Braaksma, 1960).

Op laag vochtig grasland in Friesland en Noordwest-Overijssel: 2,5 paar per 100 ha. (Teixeira, 1979).

Volgens een opgave in de Atlas van de Nederlandse broedvogels (Teixeira, 1979) broeden er in Nederland ongeveer 3000 paren van de wulp. Het Staphorsterveld zou daarvan dus 3,3% bezitten.

Een diepgaand onderzoek naar het voorkomen van de wulp in Nederland zou zeker van belang zijn.

LITERATUUR

Braaksma, S. 1960. De verspreiding van de wulp (*Numenius arquata* L.) als broedvogel. *Ardea* 48: 65-90.

Teixeira, R.M. 1979. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Natuurmonumenten en SOVON.

Adres: Noordermeent 29,
8317 AA Kraggenburg (N.O.P.),
tel. 05275-2571.